



PRÁVNÍ GRAMOTNOST V MEDICÍNĚ PRAGRAM

CZ.1.07/2.2.00/28.0152



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Lege artis“ Ve světle nového zákona o zdravotních službách

Adamus K, Vitovják M., Dobiáš M., Útrata R., Hrubá K., Loyka S,

Advokátní kancelář Mgr. MUDr. Karel Adamus, Ph.D., Kirovova 11, Karviná
Ústav soudního lékařství a medicínského práva LF UP Olomouc



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

MOTTO:

* „Kolize medicínské a právní optiky“

Ryška, 2011

* „Kolize medicínské, právní a znalecké optiky“

Adamus, 2012

* „Na tunel není nikdy pozdě“

Loyka, 2012



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Základní momenty definující lékařskou odpovědnost

- * Historicky daná **funkce lékaře** a medicíny.
- * Soudobá odborná **úroveň** lékařství.
- * Formulace **zákonů** a obecně závazných právních předpisů.



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rakouský trestní zákon z roku 1803

* §111-§113:

„...jako sankce za chybu lékaře, z níž jde najevo jeho neznalost, operační neschopnost, apod., jestliže tím byla způsobena smrt nebo újma na zdraví, má být vysloven zákaz výkonu povolání až do složení zkoušky, ve které lékař prokáže doplnění potřebných znalostí. Jestliže byla způsobena újma na zdraví (jinou) nedbalostí lékaře, měl mu být uložen peněžitý trest.“

(tzv. „zásada lékařského privilegia“)



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicině
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Definice „lege artis“ po r. 1989

* zdravotní péče musí být poskytována
„v souladu se současnými dostupnými
poznatky lékařské vědy“



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicině
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podmínky právní odpovědnosti

Předtím než vyřkneme závěr, že **odpovědnost** za nezdar nebo za chybný výkon lékaře skutečně nastala, musíme si odděleně klást tři otázky:

O povinnosti
příčinné souvislosti
zavinění



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Neschválená definice „lege artis“

„Pacient má právo na poskytování zdravotních služeb odpovídajících jeho zdravotnímu stavu v souladu se standardy poskytování odborné zdravotní péče, při respektování individuality každého pacienta a s přihlédnutím k současným poznatkům vědy.“...

„Zdravotnický pracovník je povinen poskytovat odbornou zdravotní péči v rozsahu odpovídajícím jeho odborné způsobilosti a zdravotnímu stavu pacienta v souladu se standardy poskytování odborné zdravotní péče, při respektování individuality každého pacienta a **řídít** se etickými principy.“



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicině
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zdůvodnění

Není výjimkou, že až pitevní nález prokáže, že poskytnutá zdravotní péče lékaře, resp. zdravotnického zařízení vlastně **neodpovídala zdravotnímu stavu pacienta**. Například jde právě o **chybu v diagnóze**, kterou samu o sobě nelze, jak opakovaně **judikoval** i Nejvyšší soud, považovat za postup „**non lege artis**“.

Diagnóza je pouze **hypotéza**, kterou budoucí vývoj potvrdí, nebo vyvrátí. Při této definici pojmu „**lege artis**“ by se odpovědnost lékařů a dalších zdravotníků posunula od odpovědnosti za **porušení právní povinnosti** až k tzv. **objektivní odpovědnosti za výsledek**.



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Schválená definice „lege artis“

„Náležitou odbornou úrovní se dle **ust. § 4 odst. 5 zák. č. 372/2011 Sb.**, o zdravotních službách rozumí poskytování zdravotních služeb podle **pravidel vědy** a uznávaných **medicínských postupů** při respektování **individuality pacienta** s ohledem na **konkrétní podmínky a objektivní možnosti**“



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podmínky právní odpovědnosti dnes

Podmínky náležité odborné úrovně dnes

Předtím než vyřkneme závěr, že **odpovědnost** za nezdar nebo za chybný výkon lékaře skutečně nastala, musíme si odděleně klást šest otázek:

povinnosti

pravidlech vědy

respektování individuality pacienta

uznávaných medicínských postupech

příčinné souvislosti

zavinění

O



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pravidla vědy

Dříve jen postup podle pravidel lékařské vědy.

Synonyma:

úroveň lékařské vědy, lékařské doktríny

„L e g e a r t i s“

Stricto sensu



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicině
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Lege artis largo sensu“

*Spory vedené v souvislosti s poskytováním zdravotní péče bez **právního dokumentu**, tedy bez svobodného a informovaného souhlasu pacienta či zákonného zástupce.

Příklad:

- *Postup medicínský, tedy diagnostický či terapeutický je „lege artis“.
- *Postup neoprávněný je neprovedení nebo špatné provedení výkonu **informovaného souhlasu**.
- *První je ryze **medicínský**, druhý ryze **právní**.



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Uznávané medicínské postupy

- *Může jít o postupy **méně účinné**, tedy **levné**?
- *Nebo pouze o postupy **aktuálně dosažitelné**?
- *Či dosažitelné prostým odkazem na „**konkrétní podmínky**“?
- *Nejlépe lékařské zákroky prováděné v souladu s **profesními povinnostmi**?
- *V souladu se **standardy**, což je problém, neboť nelze si představit **odchylku** od aktuálně dosažitelné možnosti lékařské vědy.



Respektování individuality pacienta

*Soulad s právem pacienta garantovaným Úmluvou o lidských právech a biomedicíně.

*Násilná interakce moderních práv pacienta s myšlenkově odlišnou koncepcí systému českého zdravotnictví.

*Nároky vzniklé v režimu náhrady škody, versus prakticky nově vzniklé obecné nároky v režimu ochrany osobnosti.



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nová dimenze

- * **Existence** či **neexistence příčinné souvislosti** následků s absentujícím nebo kvazi neúplným poučením v určité otázce.
- * Ne každý **informovaný souhlas** může zavzat všechny možné alternativy komplikací, které mohou nastat velmi raritně, např. 1:100 000.
- * **Akcentace významu důkazního břemene** neseného pacientem. Obecně – průkaz toho, že pokud by pacient raritní informaci měl, **rozhodl by se jinak?**



Konkrétní podmínky a objektivní možnosti

- * Je možné připustit postupy aktuálně **dosažitelné**.
- * Je otázkou, zda jde o konkrétní podmínky **zdravotnického zařízení**.
- * Nebo systému jako celku či dokonce podmínky **jiné, obtížně definovatelné**.



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kolize práva a medicíny

- * Transformace tradičního **hipokratovského modelu** v koncepci vyzdvihující princip respektu k **autonomii pacienta**, fakticky tedy **koncepce partnerství**, není stále zdravotnickými pracovníky přijímána.
- * V případě, že pacient jako laik odmítne léčbu, která mu prakticky může zachránit život, lékař je povinen jeho rozhodnutí **respektovat**, takováto situace se neobejde bez traumatizace lékaře.
- * Jde o nerespektování Hippokratovy přísahy „**salus aegroti suprema lex esto**“.



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ZÁVĚR

Nalézání hranice mezi řádně, tj. „lege artis“ poskytovanou léčebnou péčí a podmínkami vzniku právní odpovědnosti lékaře, tedy postupu „non lege artis“ je velice obtížné.

Je však nutné ji za jakýchkoliv podmínek **hledat** a pokusit se **objektivním posouzením** přivést k co nejlepší dokonalosti s vědomím maximální **srozumitelnosti** vyřčených závěrů.



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tak už toho nechej.
Už tě stejně nikdo neposlouchá...
chá..chá..chá



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicíně
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Děkujeme za pozornost



PraGraM
Právní Gramotnost v Medicině
CZ 1.07/2.2.00/28.0152



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ